

GAZETA TRANSILVÂNIEI

Redacția și Administrația

PIAȚA LIBERTĂȚII BRAȘOV

Telefon 226

Abonament anual 200 lei

Pentru străinătate 500 lei

Anunțuri, reclame, după tarife

Fondată la 1838 de George Barițiu

Apăre în fie-care zi de lucru

Dictatura dela Belgrad va fi instituită pentru apărarea unității statului.

Dictatura Brătianu este instituită de aproape 2 ani ca să așeze speculațiunile băncilor liberale..

Politică și politică — popor și popor!..

O comparație dureroasă: La noi și în Iugoslavia

Dictatura Brătianu. — Când va apare dictatura iugoslavă? — Importante declarații făcute de premierul Iugoslaviei.

La noi, de dragul intereselor unui partid care nu mai are nici o legătură cu masele, s'a format un guvern de dictatură, care și-a făcut un pseudo-parlament. Manifestații făcuse s'au produs din partea majorității poporului și, în special, provinciile unite la 1918 s'au ridicat formal împotriva dictaturii d-lui Brătianu.

Situația în țara noastră e prea bine cunoscută ca să mai insistăm asupra ei.

Vom pune în lumină cele ce se petrec în statul vecin, ca să se vadă și mai bine deosebirea între politica unui partid de stat, care a moștenit o situație analogă cu a d-lui Brătianu și care are încrederea Regelui său, și politica șefului partidului liberal.

Se știe raportul între politica croaților și a celor dela Belgrad. Croații merg până a cere autonomia completă și, la miratul acestei politici, se mișcă și Slovenii. Situația a fost creiată pe urma politicii centraliste a guvernului Passici și a dus la criza ce abia a putut fi rezolvată provizoriu, după ultimele alegeri care au întărit poziținea lui Radici, șeful partidului popular croat și marele adversar al Belgradului.

Constituția, votată la influința lui Passici, va fi revizuită. O declarație care angajează guvernul de azi din Belgrad, în acest sens, a făcut de curând în Parlament d-l Jancovici, care a zis că guvernul va fi gata la revizuirea Constituției, dacă o va cere marea majoritate a deputaților. Se știe că, în Parlament, guvernul nu dispune de majoritățile necesare la noi noaptea de d-l Brătianu.

Dar din însuși declarațiile d-lui Passici, făcute la 7 Iunie în Scupcină, vedem că guvernul dela Belgrad e gata la concesii, în afară de una: unitatea statului iugoslav.

D-l Passici a spus: „In noul stat a fost asigurată libertatea administrativă absolută, poporului și comunelor și județelor care se bucură de autonomie — dar trebuie ca statul să se prezinte în afară ca o unitate centralizată.

La sfârșitul ostilităților, națunea înzagă a cerut unirea. Sârbii, Croații, Slovenii, în momentul constituirii Statului, după ce s'au declarat constituiți într-o singură națiune, nu trebuie astăzi să formeze trei popoare deosebite. Nici să salveze pentru Croați și Sloveni în afara unei uniuni cu Sârbii. Consolidarea interioară este necesară pentru ca vocea națiunii să fie ascultată în streașnitate.

D-l Passici a conchis, în termeni semnificativi, cari arată situația gravă în care se află astăzi politica interioară a țării:

„Dacă situația internă nu se va lumina, se va ajunge la dezordine și la revoluție, ceea-ce va aduce fatal o dictatură”.

La noi, dictatura d-lui Brătianu s'a instituit cu sprijinul forței armate nu pentru menținerea unității statului sau pentru apărarea instituției de stat monarhice constituționale împotriva revoluției, ci s'a acordat șefului partidului liberal puteri dictatoriale pentru a-și face un Parlament furând voturile aleatorilor, maltratând pe cetățenii de altă culoare politică, ca apoi să poată opera

specialiștii partidului la acapararea avuției naționale, până și a proprietății particulare.

Lege nu există pentru acest guvern, libertate individuală de-asemena. — (Cazul recent al d-rului Lazăr Popovici este strigător) — dar există o dictatură care scoate diviziile pe străzile Capitalei să acopere impopularitatea unui guvern, care impune o Constituție oligarhică țării prin care se asigură dominația unei elite politice în detrimentul drepturilor poporului, — și toate acestea, ocrotind pe speculanții partidului cari, stând ascunși în băncile liberale, scumpesc viața îngrozitor, în cât în special pe orășeni, îl exasperează.

Dureros este pentru noi, cari am dorit din tot sufletul nostru o Românie mare, unită și fericită, să facem comparațiunea dezastruoasă cu statul vecin și să o înregistrăm aci.

Protejarea lucrătorilor naționali

— Cazul dela fabrica Schiel din Brașov. —

O întrebare organelor Ministerului Muncii.

O delegație de lucrători ni-a adus la cunoștință, acum câteva zile că prezentându-se normal la lucru în fabrica Schiel, li s'a comunicat că nu mai au ce căuta acolo, de oarece numai lucrătorii supuși streini sunt admiși cu încredere din acea zi.

Într-adevăr, la fabrica Schiel lucrează un număr de 60 lucrători cehoslovaci și germani. Excluderea lucrătorilor români este, după cum suntem informați pe cale particulară; o urmare a conflictului de muncă ce urma să se trateze pentru încheierea unui nou contract colectiv.

N'avem a ne amesteca în aceste tratative, cari deocamdată n'au început — dimpotrivă asistăm la un lockout, — și nu ne vom ocupa de ele decât atunci când ating interesele generale. Ceeace, însă, intră în cadrul acestor interese, de sigur că nu va fi lăsat nerelevat. Și, refuzul fabricii de a primi la lucru pe lucrătorii ei români, interesează nu numai părțile în conflict, ci și opinia publică.

Observăm două părți distincte în acest conflict: una de ordin secundar, conflictul dintre patron și lucrători, și altă de ordin general: excluderea lucrătorilor supuși români și folosirea lucrătorilor streini ca armă împotriva celor dintâi.

În conflictul dintre patronul Schiel și lucrătorii săi nu ne amestecăm; sunt organe cari au această cădere prescrisă de lege.

Privitor la excluderea lucrătorilor supuși români și folosirea lucrătorilor streini — da, credem că problema este de interes general și trebuie să arătăm de ce.

Patronul fabricii Schiel de sigur a obținut permisivitatea de-a folosi lucrătorii streini numai pe măsură ce alți lucrători de specialitate români nu existau în regiune. Este exclus să fie altfel și tocmai de aceea faptul că, astăzi, pa-

Ruinarea țaranului român din Maramureș

--- Două metode ficăloase aplicate în reforma exproprierii ---

În jurul reformei agrare se face o adevărată școală de bizantinie — în materie de procedură. Logomachia grecească face școală, dar cât îi de neînțeles, tot! Maramureșul e superior „în fabricarea de acte” și declarații autentice, cari Curia împreună cu martorii băștinași nu-i lua în serios, când era vorba de cântărit dovezi! La reforma agrară au concurat ambele școli armonios pentru ruinarea țaranului deposedat prin fâlărie și uzură!

În Borșa nu s'au prezentat coatele originale nici sumarul cadastrului, ci copii incomplete, cari cuprindeau 10% din totalul suprafețelor și cu toate, că nu erau autentificate, au fost primite de bune. De sine înțeles, că delegații sătenilor erau bine instruiți, încât nu au făcut cereri de revizuire. D-na Papp Simon a produs un arhiv de certificate comunale deochiate și hârți special comandate la ingineri, cari lucrează fără răspundere oficioasă.

Rezultatul exproprierii a îngrozit Maramureșul, mai ales crescătorii de vite, cari în urma granițelor nedrepte pierduse 60% din pășunile de odinioară.

S'a constatat că în hotarul Borșei din 102 muni abia s'au expropriat 4 muni mici, din cari 2 sunt ai statului. Cum trecuse termenul revizuirilor, pornise o deputație la Bucureștii în frunte cu senatorul Sălăgian, dar preot în Maramureș, Emil Bran. Alți parlamentari n'au culezat a se manifesta solidari cu poporul aspru păcălit. A trebuit să intervină episcopul Gherlei, ca deputația să fie primită. Dar promisiunile ministeriale au fost prea nesigure și nebuloase. Spiritul lui Vintilă stăpânește, iar Constantinescu nu se poate blama de nou, ca cu statorirea taxelor de pășunat.

O altă apucătură s'a validat pe „Apa Rusului”. Deși consilierul agricol Protopopescu se luptase, ca toate cauzele și dosarele să treacă prin „strunga din Sighet” — pe „Apa Rusului” fiind proprietarii una cu delegații sătenilor — cauzele nu s'au apelat nici atâcst hotărârile cu cereri de revizuire. Declarațiile sunt ca cele din Borșa. Deși moșiile au caracter de munte iar proprietarii cad sub prevederile art. 9 — nu s'au expropriat, nici apelat, nici atâcst prin consilierul agricol în cererile sale necesare de revizuire în interes de obștie următoarele dosare:

În poeniile de sub munte nu s'a expropriat nimic dela Lempert Iankel, care are 509 jug. cad., Fogel Wolf are 106 j. c., Lebovits Maler 145 j. c., Fox Chaim are 1192 jug. cad., Friedl Ișig are 166 jugăre cadastrale, Fruchter Iakab are 120 jug. cad., Kaufman Samuel are 313 jug. cad., Rednic Petru 310 jug. cad., (declara că are 1190!), Stein Chaim 857 jug. cad., Brenner Mihály (judecător renitent, stă în România până își vinde moșia!) cu 743 jug. cad., Fox Stral cu 124 jug. cad., Groaz Mendel cu 149 jug. cad., Kábán Jozsefné cu 150 jug. cad., Schüssel Kalia cu 200 jug. cad., Fux Bernat 358 jug. cad., Fux Ișig 139 jug. cad., Rednic Mihai 1241 jug. cad., (tata lui Rednic Petru, mort cu 40 ani mai înainte!) și Kaurmann Emanuel cu 600 jug. cad. Deci s'a eludat legea în una singură comună fără a exhauri toate forțele de apel — moșii în întindere de 11,000 jug. cad., au fost pe nedreptul și fraudulos scoase de sub expropriere.

Pe Apa Rusului în acest fel s'au scutit „in fraudem legis” peste 18,000 jug. cad. moșii, mai ales pășuni alpine.

Aici au operat ovreii cu domnia mână în mână. De ce să expun Mihályenii pentru ovrei, nimeni nu înțelege?

Ne putem închipui surprinderea poporului mai ales din satele de pe Apa Morei, Coșăului și Iza, cari au păscut de când din minte pășunile acestea, cari totdeauna au format obiect de arendă și unde au stâne, grăjduri, târle, comarnice și țarcuri stabile. Comuncie acestea acum încearcă cu rugări la ministru, altele la comitetul agrar a-și căuta dreptul lor. Furia celor păcăliți este mare, și dacă comitetul agrar nu va revizui din oficiu toate dosarele și nu se va repara nedreptatea — judecând după pasiuni, în Maramureș se prevestesc vremuri turburi. Ar fi bine a preveni evenimentele prin dreaptă aplicare a legii cât de urgent. Na este timp de pierdut.

Absenteliștii K. Ionás Udönné și dr. Munkácsy Pálné au primit 5 amănări până acuma să-și procure „certificate comunale”, să scape de expropriere. Însă delegații și primăria din Petrova — nu cedează! Tot sunt și oamenii de omenie în Maramureș. Coresp.

Supărare de prisos

Oficiosul Brătienilor e supărat. A fost publicistul englez Scotus Viator în țară și a plecat fără ca să facă pe lerinej la București și să se închine în fața Dalaiamei Țării românești. Ba, mai mult! La Cluj Scotus Viator, — fiindcă ținea să-și ia informații precise și autentice asupra situației dela noi, — deși nu s'a ferit de a ajunge în contact cu exponenții politicii brătieniste, a preferat să-și petreacă timpul așa cum dorea. Dacă a fost în cercul fruntașilor Partidului național, mai multă vreme, nu poate fi supărare decât pentru „Viitorul”, al cărui ultim număr se repede pe tema aceasta asupra d-lui Vaida.

„Sosind la Cluj publicistul englez Scotus Viator — scrie oficiosul liberal — acesta a fost monopolizat de d-l Vaida, la care a fost găzduit și de prietenii săi politici, cari l-au pus în curent cu situația politică în România, astfel cum o văd ei prin prizma unui regionalism egoist și feroc”.

Motivele acestei supărări a „Viitorului” sunt două. Prin atențiunea pe care publicistul englez a manifestat-o față de d-l Vaida, a alina grav orgoliul brătienist. Al doilea motiv: Scotus Viator culegând date autentice asupra situației dela noi, nu a plecat de sigur, cu impresia pe care ar fi vrut să i-o facă fericitul Ionel cu optimismul Vintilă.

Cât privește însă „monopolizarea” lui Scotus Viator de către d-l Vaida, să creadă Brătienii că se înșală. Publicistul englez nu e liberal din Țara românească și nu a venit la noi nici să monopolizeze, nici să fie monopolizat. A venit în călătorie de studii și s'a adresat deci oamenilor, pe cari el îi cunoștea și-i știa că sunt cei mai chemați să-i dea lămuririle de cari avea nevoie. Iar dacă acești oameni nu sunt liberalii Brătienilor, vina nu este a d-lui Vaida, pe care se supără „Viitorul” și asupra căruia oficiosul brătienist — ca să nu mai repete încă odată negliobia din trecut, când îl făcea pe Scotus Viator calomniator — își descarcă și necazul celor are asupra publicistului englez.

Nu se supere însă Brătienii dacă Scotus Viator a vizitat și a fost găzduit de d-l Vaida. Primesc doar și ei vizite din Anglia. Zaharoff, bunăoară când vine la noi, nu descinde niciodată la Cluj și nu se lasă să fie „monopolizat” de d-l Vaida.

Știri ce ne privesc din statele vecine.

Contele Bethlen, întors din călătoria sa în apusul Europei, a ținut un discurs deprimant în Parlamentul ungar. Mișunța sa n'a reușit, fiindcă politica Ungariei nu corespunde intereselor păcii. Acest lucru nu l-a mărturisit contele Bethlen ci s'a sforțat să apară gata la cele mai bune relații de vecinătate.

Tonul pesimist al discursului președintelui de consiliu maghiar — zice „Gazeta de Pragă” — se datorește, fără îndoială faptului că el a escomptat o acceptare fără condițiune a cererii maghiare făcute Comisiunii de reparațiuni. În vederea acestei acceptări, s'a străduit — cum și zice — să degajeze chestiunea împrumutului ungar de orice idee politică.

Atât că nu era posibil, această separare, mai ales că politica Ungariei influențează situația sa economică.

În No. 9, *Revue Bleu* expune cum Ungaria prepară revanșa sa în vederea reconstituirii Vechilui regat. Autorul articolului spune că, cu toate tratatele de pace cari nu autoriză decât o armată de 35.000 oameni, fie-care tânăr în stare să poarte armele trece priu cazarmă. Mai amintește votul legii ungare care, sub forma de rechiziție, stabilește o adevărată mobilizare a națiunii. Ungaria procedează la fabricarea sau cumpărarea de material de război și autorul termină expunând toată propaganda irendentistă la cari se dedau ungarul în țările vecine.

Cu ast fel de politică, desigur că statul maghiar se va zbate în cea mai grea criză economică — și nu va găsi sprijinul aliaților și bunăvoința vecinilor.

Conferențele dintre delegații iugoslavi și cei italieni, la Roma, privitor la delimitarea graniței în regiunea Fiume, întâmpină greutăți. Cererea sărbilor de a crea un port militar la Baros găsește un refuz net. Ca să precizeze situația, d-l Mussolini vorbind la Veneția, a accentuat că politica de azi a Italiei este aceea a Veneției de altă dată și că marea Mediterană trebuie să rămână pentru italieni: *mare nostra* (marea noastră). Cu atât mai mult, deci, Marea adriatică — adăugăm.

Aiurea și la noi

Într-o carte intitulată „Individualismul american” fostul ministru de aprovizionare din America, Herbert Hoover scrie între altele:

„O dovadă că sistemul nostru a evitat stabilirea și dominația unei clase, ne-o dă actualul cabinet din Washington. Din cei 12 bărbați cari compun guvernul, inclusiv președintele și vicepreședintele republicii, 9 n'au moștenit nimic dela părinții lor, câștigându-și singuri traiul, iar 8 și-au început cariera prin munca manuală. Astfel, d. Harding a fost tipograf la țară; d. Coolidge băiat de fermă; d. Hughes băiat de predicător; d. Weeks băiat de fermă; d. Daugherty băiat de prăvălie; d. Work, băiat de fermă; d. Fall, cowboy și minier; d. Wallace, băiat de fermă; d. Hoover băiat de fierărie; d. Davis vopsitor de fierărie”.

Să nu confundați însă. E vorba de America, nu de țara noastră. Căci dacă în noul continent se poate așa ceva, în România este o incompatibilitate ca pe fotoliile ministeriale, pe cari șed Brătienii să aibă drept de a ocupa loc „avocăței dela Blej”, „doftori dela Karlsbad”, „dascăli dela Topoloveni” etc. etc.

Cu toate acestea găsim însă și o asemănare între America și Țara românească. Dacă în actualul cabinet din Washington se află 12 bărbați, cari n'au moștenit nimic dela părinții lor, nu putem spune că acest lucru nu ar fi admisibil în guvernarea brătienistă.

E destul doar să fi adevărat în fața al șefului, și atunci n'ai nevoie de moștenire părintească, căci ajuns membru al cabinetului, îți dă visteria țării și roada activității ministeriale, ceea ce nu ți-au putut da părinții.

Așa-i în America, și așa-i la noi.

Conferința religioasă din Constantinopol

— Nu s'a primit calendarul gregorian. —

Arhimandritul Schriban trimite ziarului din București următoarea telegramă din Constantinopol:

„În „Universul” dela 1 Iunie s'a publicat telegrama agenției Lafayette, după care conferința panortodoxă din Constantinopol ar fi primit calendarul gregorian. Aceiași telegramă, cu data de 29 Mai, am citit-o în „Morning Post” din Londra.

Dar nu e adevărat. Din corespondența mea publicată în „Universul”, s'a putut vedea că desființarea celor 13 zile nu înseamnă primirea calendarului gregorian. Aceasta e o simplă ajungere la nivelul celui gregorian, dar de aci încolo alta e intercalarea anilor bisecți la noi, alta în cel gregorian. Doar în aceasta se vede structura unui calendar, în felul de întocmire al anilor bisecți. După întocmirea profesorului sârb Milencovici, primită de noi aici, intercalarea bisecților nu se potrivește cu cea din reforma gregoriană. Calendarul gregorian e el însuși greșit și nu aveam de ce trece dela un calendar greșit la altul tot greșit.”

Informațiuni

Curtea de Casație s. II., prezidată de d-l Victor Râmnicăneanu, primul președinte al înaltei Curți, a admis recursul d-lui Schina, trimțând afacerea în judecarea Camerei de acuzare din Craiova.

Hotărârea a găsit unanimitatea aprobărilor oamenilor cinstiți din această țară și în special a funcționarilor.

Regimul grâului propus de consiliul superior economic, a fost aprobat de guvern.

Prețul unui vagon grâu s'a maximizat la 45.000 Lei (75 kg la ht. și 5 la sută corpur streine).

Comerțul grâului și al făinei albe este liber în interiorul țării. Pentru anul 1924 va fi liber și exportul, dacă se va însemnața la toamnă 2 milioane hectare de grâu.

Expoziție de pictură. Public numeros vizitează zilnic splendidele tablouri din sala Redoută, expuse de d-l Faragó. Talentatul pictor vinde tablourile atât de ieftin, încât oricine le poate cumpăra.

Una pe Moralitate și siguranță publică

Prefectura poliției Capitalei face cunoscut că în interesul moralității și siguranței publice, a interzis circulațiunea automobilelor și cupeurilor cu perdelele lăsate.

Nu vom să criticăm această măsură a poliției Capitalei, ne vine în minte o altă „perdea” cu mult mai mare decât cea a automobilului. E vorba adevărat de mușamala grea și deasă, sub care protejății actualii cărmuiri ascund, când le place, afaceri și treburi, cari lovesc în prestigiul moralității și siguranței publice atât de mult, încât delatararea acestei mușamale se impune, credem, cel puțin atâta cât a perdelei unui automobil.

În interesul moralității și siguranței publice ar trebui deci interzisă aranjarea acestor fei de afaceri și treburi cu perdelele lăsate — ca să folosim expresia prefecturii poliției.

Chiar cu riscul de a infunda încă corile cu proprii partizani și protejeții de ori-ce nume și calitate ar fi — guvernul liberal trebuia să întreaacă de mult Poliția Capitalei cu un ordin la acest senz.

Suntem siguri însă că acest ordin nu va veni până atunci, până când în fruntea țării stau apărătorii șobolanimei, cari totdeauna s'a ferit de lumină.

Și în felul acesta o perdea de automobil prea puțin va putea salva moralitatea și siguranța publică.

Știri Economice

Producțiunea petroliferă în România a fost pe luna Martie 1923 la 139.000 tone; în Aprilie a scăzut la 130.000 tone.

Deficitul căilor ferate ungare a alina în luna Martie a. c., 26 miliarde de coroane ungare.

Dinarul are un curs în urcare. Explicația ministrului de finanțe jugoslave este aceasta: ministerul de finanțe este absolut strein de această urcare a dinarului, care trebuie să fie un rezultat al stabilității și fermității (auzi, d-l Vintilă Brătianu) politicii financiare jugoslave. Banca Națională, departe de a fi aruncat la bursă (cum a făcut România N. R.) franci elvețieni, a interzis la Bursă ca să oprească creșterea bruscă a dinarului ca să înlăture turburări economice cari puteau surveni.

Reprezenții ai băncilor olandeze au sosit în 8 Iunie la Praga, ca să discute participarea capitalului olandez în întreprinderile de zahăr cehoslovace.

La noi, capitalurile streine producătoare fug și ni ocolesc, pe urma politicii „pentru noi înșine” a d-lui Vintilă Brătianu.

La Praga se va crea un depozit de plese pentru avioane pentru toată Europa centrală.

Consiliul de miniștri a aprobat liberă fără permis, exportul vitelor comuncu o taxă vamală de 10.000 Lei, 600 Lei pentru berbeci și oi; exportul ouălor, dela 1 Maiu la 1 Noembrie, 350.000 Lei la vagon taxă de vagon sau 250 Lei de ou; exportul capș valului tare (grecesc) până la 1 August din producția veche, cu 45 Lei de taxă vamală.

Uniunea forestieră din Ardeal e obligat să dea armatei și căilor ferate vagonul de lemne cu 3200 Lei, la gara, neîncărcate în vagon.

Laborator Roentgen modern, cu aparatele cele mai noi, uzină electrică proprie, sub manipulara Dr. Paul Ludovic, Str. Orfanilor 25. Medic curăcător Dr. Iuliu Fischer, specializat în Fotografii și transluminări precum și vindecări cu razele Roentgen și cu razele ultraviolete (cvart), zilnic și în orice oră din zi.

Tutel Babeș-Bolyai înalte
Toti cismariu po

Cum se imparte zahărul contingentat

Ministerul de industrie dă unui escroc permise de zahăr

Poliția din localitate a început astăzi cercetările într-o afacere interesantă și în același timp senzațională prin faptul că cei implicați în ea au ajuns să fie socoțiți celebrii prin modul ingenios cum operau.

Iată despre ce este vorba.

10 operație în stil mare

În luna Aprilie la d-na Ella Stein, soția comerciantului Stein din localitate, se prezintă doi indivizi, Alex. Costoi și Franz Hirsch, cel dintâi dându-se drept directorul cooperativei invalizilor din Ardeal și Banat, iar al doilea drept comerciant. Indivizii oferă d-nei Stein o cantitate de zahăr de 3200 kgr. pe prețul de 20 lei kgr., arătând un permis dela Ministerul de industrie și comerț pentru această cantitate.

D-na Stein acceptă oferta și predă indivizilor, ca acconto pentru cantitatea de zahăr suma de 70.000 lei urmând ca a doua zi să meargă împreună cu Costoi și Hirsch la fabrica din Bod, pentru a ridica cantitatea de zahăr.

A doua zi dimineața indivizii împreună cu d-na Ella Stein pleacă cu un autocamion la Bod. Aici după ce fac un ocol în curtea fabricii, se reintorc în drum și comunică d-nei Stein, care tot timpul țese aici că cantitatea de zahăr o poate ridica în după amiaza acelei zile.

După aceasta cei doi escroci dispar. După prânz însă, când d-na Stein se prezintă la biroul fabricii, funcționarii îi comunică că nu știu nimic despre această cantitate de zahăr.

Denunțul la poliție

Constatăndu-se că la mijloc este o escrocherie d-na Stein denunță a doua zi faptul la poliția din localitate. Șeful societății penale, comisariul G. Negoită, începe chiar în aceeași zi cercetările și dă indicații polițiilor din Ardeal pentru prinderea escrocilor.

Cei doi escroci, după câteva zile dela dispariția lor, trimt o anonimă poliției din Brașov în care anunță că au trecut frontiera spre Ungaria, crezând astfel că vor scăpa de sub urmărire.

Cine este Costoi

Cercetările întreprinse de comisariul Negoită au continuat și ele au dus la un bun rezultat. Alături Costoi a fost arestat de către poliția din Arad, care l-a expediat imediat poliției din Brașov pentru continuarea cercetărilor.

Din cercetările făcute reese că Costoi este un renumit escroc și are un voluminos dosar la activul său.

Escrocii își confecționase cărți de vizită intitulându-se directorul cooperativei inv. din Ardeal și Banat și, în această calitate obținea dela Ministerul de industrie și comerț permise pentru mari cantități de zahăr cu prețul de 19 lei kgr. din cantitățile rechiziționate de minister.

Numai în ultimul timp Costoi obținuse 3 permise: unul pentru 3200 kgr. al doilea pentru 2000 kgr. iar al treilea pentru 1000 kgr. zahăr pe care apoi îl specula vânzându-l ou 40 lei kgr.

Cerc țările continuă. Până acum al doilea escroc Hirsch nu a fost arestat.

AVIZ. Membrii societății „Junilor Bătrâni” sunt rugați a lua parte la o consfățuire ce se va ține Marți în 19 Iunie, la 7 ore seara în localul școlii dela biserica Sf. Treimi de pe Tocile, în privința excursiunii dintre Pietri. — Comitetul.

Laborator Röntgen

Dr. Carol Flechtenmacher jun. Brașov. strada Orfanilor Nr. 14, telefon Nr. 259. Aparatele cele mai moderne pentru raze X, raze ultraviolete și heliothermic. 4023

ULTIMA ORA

Ungurii și lovitura de stat bulgară

Budapesta, 14 Iunie. — Știrea despre lovitura de stat din Bulgaria a fost primită de către cercurile oficiale maghiare cu multă bucurie. Presa creștinilor socotește această lovitură ca un triumf al politicii de ordine și trezire națională.

Oficioasele „Ligei creștine“: „Szózat“ și „Nép“, comentând evenimentele din Bulgaria, scriu, că deodată cu căderea lui Stambulisky, Bulgaria poate să răsuflă mai ușor și politica sa externă nu va mai fi făcută de niște elemente inconștiente și docile.

Să fim atenți față de evenimentele bulgare

Politica partidelor burgheze până la 1916. — Atitudinea Jugoslaviei și a României.

În numărul nostru eri, am făcut o expunere asupra evenimentelor din Bulgaria și am arătat situația gravă, neclară, din statul vecin.

Telegramele ce ne sosesc astăzi confirmă prevederile noastre pesimiste și dă noi motive de îngrijorare.

Ceeace am vrut să accentuăm eri, și am și arătat clar, a fost atitudinea greșită a acelor cari din revoluția bulgară, credeau că va ieși o situație de favorizat, și aceasta fiindcă prin revoluție se restabilește puterea regală și a burghezilor orașenești. Era o atitudine cu totul greșită, din punct de vedere al intereselor românești, cari nu pot lăsa să se întărească la sud un regim șovinist bulgar, ceeace se va întâmpla dacă, în cele din urmă, revoluția Ligei militare și a macedonenilor va reuși pe deplin.

Am spus, și ieri, că Jugoslavia are interese speciale de apărut și că țara noastră fiind legată cu tratate de statul vecin amic, nu putem privi fără îngrijorare și cu mare atenție evenimentele. Atitudinea oficiosului guvernului în primele zile trăda o ușurință condamnată. Acum, însă, după ce Jugoslavia a făcut atent și guvernul nostru asupra situației, această atitudine s'a schimbat. Iată ce scrie „Presa“ despre schimbarea de atitudine a guvernului, care astăzi a dat ordina să fie lăsați pe teritoriul nostru refugiați politici, izolați, nu în masă.

„Situația din Bulgaria precizându-se, guvernul român, în urma ultimelor evenimente, pare a-și fi schimbat atitudinea.

În adevăr, la sosirea primelor vești, cari anunțau că lovitura de Stat s'a produs fără vărsări de sânge și că ea nu va avea urmări internaționale, unii membri ai guvernului român au făcut indiscrețiuni, arătând inimilor lor, că România nu poate privi cu antipatie cele ce se petrec în Bulgaria, deoarece lovitura de stat reinstalează puterea monarhică și a burghezimii, ceeace este conform principiilor partidului liberal român. Natural că declarațiuni fălșe nu s'au făcut.

Jugoslavia consideră însă, lovitura din Bulgaria ca având un caracter internațional. După consultarea reprezentanților Micii Înțelegerii, guvernul jugoslav a perut guvernului bulgar să și precizeze cunctul de vedere în politica externă.

„În caz când conflictul se va agrava, România va trece de partea Jugoslaviei. Granița română a și început a fi întărită prin „posturi de observație“.

Se crede ca Mica Antantă va trimite o notă Bulgariei“.

În afară de această informațiune, din însăși știrile cari au sosit guvernului, se confirmă că situația din Bulgaria trebuie să fie de aproape supraveghiată și că se poate ușor complica — ceeace noi am arătat încă de eri.

Un redactor al nostru, care cunoaște foarte bine situația politică din Bulgaria, încă dinainte de războiu, a precizat situația imediat după revoluție și prevederile arătate în ziar s'au adevărit.

Guvernul bulgar de astăzi, față de supravegherea exercitată serios de către aliași și mica antantă, caută să dispensească bănuielele. Ni amintim, însă, că în vremea neutralității României (1915) ministrul Bulgariei dădea cele mai stăruitoare asigurări de politică

loială față de România, ceeace n'a împiedecat Bulgaria să atace după câte-va săptămâni țara noastră, în mod mișelesc. Și atunci, guvernul liberal căzuse în greșala de-a crede asigurările bulgare, și campania dusă pe vremuri de ziarul d-lui Toma Stelian (Nationalul) a fost tocmai să rupă vâul minciunii politice bulgare.

Partidele astăzi la suprafață în Bulgaria au făcut, toate, o politică de falsă prietenie față de vecini. Nu trebuie să uităm acest adevăr istoric — și, dacă în Bulgaria, a fost un regim mai sincer față de învingătorii dela 1918, el a fost al lui Stambulisky — regim care, de sigur, silit de împrejurări a trebuit să aleagă calea aceasta. Nu putem aproba dictaturile și, deci, regimul Stambulisky era de condamaat din această cauză; el însă a fost corect față de vecini și aliași.

Partidele burgheze din Bulgaria n'au avut niciodată o politică loială, în special față de România. Să nu se uite atențatele dela București și incursiunile bandelor macedonene. Să nu se uite minciuna diplomatului Radeff, care la București avea o atitudine iar în Bulgaria era agentul iredentistilor și al Germaniei. Și să nu se uite că, cu tot antantofiliismul lui Măitnoff, acesta n'a schimbat politica Bulgariei, în ajunul războiului fiindcă poporul bulgar, condus de burghezi și de iredentismul macedonean, e gata ori când la revanșă.

Jugoslavia are ochii atenți îndreptați spre Sofia. România trebuie să urmeze o politică de pace — dar cu o singură preocupare: nici o aventură, ci numai apărarea intereselor românești.

Dacă preconizăm rezerva față de revoluția din Bulgaria, nu trebuie să se creadă că e de dorit amestecul în treburile interne ale Bulgariei sau să facem jocul politic de expansiune chiar al prietenilor. Ceeace este, într'adevăr, prevederea, cerem: cu arma la picior, nici o concesione în ce privește tratatele și nici un ajutor pentru întărirea unui regim care mâine poate fi dominat de șovinismul aprins al macedonenilor.

Bulgaria trebuie să ispășească crima dela 1916 și să se supună tratatelor.

Pățania unor escursioniști la Toplița română

Târgul-Mureș, 13 Iunie. Eri noapte locuitorii comunei Toplița au căzut victime unei mistificări cizdate. Un grup de escursioniști compus din lucrători dela cfr. pornind în excursie spre Sovata, noaptea au aprins câteva facle, lămpi electrice și lampioane, iluminând astfel întreaga șosea. Grupul itinerilor escursioniști ajungând în comuna Toplița, observă că sunt înconjurați de populația întregului sat, care se înarmase cu topoare, furci și ciomege, și era gata de asalt.

Ce se întâmplase? Țăranii credeau că este vorba de vre-o manifestație ostilă și chiar de un atac al populației maghiare, și voia să-l preîntâmpine.

Abia a doua zi dimineața s'a putut constata, că agresorii bănuși sunt escursioniști români.

Grupul escursionistilor pentru a scăpa de agresiunea țărănilor, a fugit spre pădure, unde a rătăcit ore întregi.

O notă oficială

asupra situației din Bulgaria.

O notă informativă oficială, sosită în cursul nopții, anunță următoarele fapte de o gravitate excepțională:

„În diferite ținuturi ale Bulgariei au început mari lupte sângeroase.

În ziua de 11 cor. la Radomir, după o violență ciocniră, trupele revoluționare au eșit învingătoare.

La Rusciuk s'au produs încăerări între armata devotată vechiului regim și între fracțiunea din armata care s'a revoltat.

La Pievna luptele continuă actualmente cu înverșunare.

Sunt zeci de morți și răniți.

Peste tot trupele revoluționare înalță victorioase, ocupând satele dela Nord.

În noaptea de 3 Iunie, pe străzile Sofiei, au avut loc lupte.

Au căzut victime mulți poliști de-ai vechiului regim agrarian.

La Sofia domnește actualmente liniște relativă. Circulă zvonul, care se întesifică, arătând că Stambulisky a fost executat.

MOBILIZAREA

Noul guvern a dispus mobilizarea unei părți din ofițeri și subofițeri de rezervă. Deși guvernul justifică această măsură prin necesitatea menținerii ordinii interne, totuși cercurile diplomatice o pun în legătură cu conflictul bulgaro-jugoslav, care tinde să ia proporțiuni internaționale.

Aceleași cauze i se atribuie și numirea lui Vâlcoff la departamentul războiului. căci Vâlcoff este un bun militar, fost șef al serviciului geografic bulgar.

La fel se comentează și numirea generalului Kalkoff la externe.“

Ce spune ministrul Oboff.

— Martor ocular. —

În momentul când s'a produs lovitura, fostul ministru al agriculturii în cabinetul Stambulisky, Oboff, se afla în nordul Bulgariei, unde făcea propagață pentru contra revoluție între țărani. În urma faptului că era urmărit de răsculați, d sa a plecat din portul bulgăresc Samovitzd căutându-și adăpost într'un ostrov de pe Dunăre, care aparține României. Aici a fost găsit de grănicerii români, cari l'au predat Siguranței dela Turnu-Măgurele. Oboff este însoțit și de alte persoane, cari aparțin regimului agrarian. Cât privește evenimentele din Bulgaria, Oboff este optimist. El susține și speră că noul guvern, chiar dacă va reuși să se instăpânească cu armele, nu va putea rămâne stăpân pe situație, de oarece în alegeri va cădea cu siguranță. Marea majoritate a țărănilor, care este pentru guvernul agrarian, nu se împacă de loc cu conducerea actualului regim

Ora 12.

Ex-regele Ferdinand spre Sofia?

— Emisarii săi au plecat spre Sofia. —

PRAGA, 14 Iunie. (Telegramă specială). — Aci face senzație știrea că, chiar după o comunicare oficială bulgară, mareșalul ex-regelui Ferdinand de Coburg, austriacul Weich, se află în drum spre Sofia.

O altă știre înregistrează faptul că și fratele mai mic al țarului, principele Kiril a plecat din Coburg spre Sofia.

Ex-regele Ferdinand era acum două zile la castelul său Coburg din Germania. Se crede că va pleca, după ce va primi avizul emisarilor săi din Sofia.

**

Ziarul „Tribuna“ din Belgrad susține că lovitura de stat din Bulgaria este opera dinastiei Coburg care s'a temut că Stambulisky va realiza planul unei uniuni personale cu regatul jugoslav.

Tot „Tribuna“ afirmă că agrarienii ar fi mobilizat 50.000 oameni ca să lupte împotriva regimului Tanoof.

Ofensiva țărănilor se așteaptă dela o zi la alta.

Varna în flacări?

După o știre particulară anunță că agrarienii au sosit la Varna unde au început asediarea orașului. Varna este în flacări.

Ciocniri sângeroase, lupte cu tunuri și mitraliere s'au dat lângă Vidin (în fața Calafatului.)

După ziarele maghiare din Budapesta, Stambuliski ar fi liber și conduce la Filipopoli revolta țărănilor împotriva trupelor guvernului cari așteaptă în tranșee sosirea gărzilor verzi.

O mare nenorocire evitată pe Dunăre.

Primim următoarea telegramă din Brăila: În ziua de 12 Iunie orele 8 dimineața d-nii Ioan Iosif, Directorul general al societății Cetatea de Granit Brașov, inginer Eugen Monteanu fost secretar general al Cons. Dir. dr. Virgil Mircea, juriconsultul societății dr. Ionescu Bătea directorul suc. Brăila al societății și George Purcărea funcționar, imbarcându-se, pe șalupa Grasiela din portul Brăila, pentru Igliza la inspectarea lucrărilor de cale ferată ale societății dela Garabal, — la mijlocul Dunării s'a aprins motorul vasului luând foc, corpul anterior al șalupei în câteva minute s'a aprins vasul începând a arde cu flacări înspăimântătoare. S'a dat alarma cu sirena vasului, care împreună cu sirigățele de ajutor ale mecanicilor și celor de pe vas, au început a pune în mișcare bărcile din port.

După un sfert de oră de momente desperade, pe când cei din vas amenințați de flacările produse din benzina motorului și expuși în tot momentul la explozia celor 120 kg. de benzină de rezervă, se pregăteau să sară în apă, sosește remorcherul de salvare al docturilor statului, care, grație abilității și grijei căpitanului Antonescu, a salvat pe cei amenințați cu moartea sigură, a focului de benzină și inecului. După câteva minute rezervorul de benzină a explodat și vasul a ars aproape complet. Pe vas se afla și d-na dr. Ionescu și d-șoara Stoenescu, soția și nepoata d-rului Ionescu. Cor.

Conferința experimentală despre telepatie. D-l Borts Sandloff va ține la ziua de 16 Iunie a. c. seara la orele 8 și jumătate, în aula liceului „Honterus“ o conferință despre telepatie, împreună cu experimente. Bilete sunt de vânzare la C. Kamner, Târgul Grăului 5 și seara la casa.

Sidy Kertész

Salonul de pălării

Braşov, Strada Porţii 48, la carte.

Noutăţi de pălării pentru dame. Modele originale din streinătate. Pălării de doliu. Ornamente pentru pălării. Transformări.

Conflictele de muncă din Ţara Bârsei.

Serviciul nostru special de informaţiuni.

Luni, 11 Iunie s'au ţinut tratative pentru încheierea unei convenţii de muncă între salariaţii şi patronii fabricilor de articole de lemn: Hornnung, Horvath, Cristel şi Venzel din comuna Codlea, jud. Braşov.

Discuţiunile au început cu salarizarea. La ridicarea şedinţei pretenţiunile muncitorilor se rezumau la un spor de 50%, la salariile actuale, faţă de 15% cât oferise patronii.

Tratatивele vor continua Luni 18 crt. — Am comunicat la timp că tratativele între patronii şi lucrătorii fabricilor de mobile din Braşov eşuând, la unele din acele fabrici s'a declarat lock-out, iar la altele grevă.

De asemenea au eşuat şi tratativele dintre patronii şi muncitorii fabricilor metalurgice: Schiel, Goldschmids, Teutsch şi „Transilvania”. Ca urmare ruperii tratativelor patronii celor dintâi trei fabrici au declarat lock-out parţial. Ca protestare muncitorii dela fabricile Teutsch şi Goldschmids solidarizându-se cu camarazii lor lock-outaţi, au părăsit cu toţii lucrul.

Lucrătorii dela fabrica Schiel prezen-tându-se Luni 11 crt. la lucru, au fost triaţi, fiind primiţi numai lucrătorii specialişti streini, salariaţii şi ucenicii; iar pentru specialiştii cetăţeni români, a închis porţile fabricii.

Fajă de acest procedeu; parte din lucrătorii streini solidarizându-se cu cei lock-outaţi, au părăsit şi ei lucrul.

La fabrica „Transilvania” se lucrează normal.

— În prezent la Inspectoratul Muncii din Braşov se urmează tratative pentru încheierea unui contract de muncă, între patronii şi muncitorii celorlalte întreprinderi industriale din Ţara Bârsei.

— La Serviciul de Siguranţă din Braşov se continuă ancheta asupra celor trei lucrători specialişti cetăţeni români dela fabrica Schiel, trimişi la urmă.

Massa muncitorească aşteaptă cu nerăbdare să cunoască motivele, care au determinat organele de Siguranţă să isgonească din oraş pe acei lucrători. Este de menţionat că acei lucrători sunt cei mai de seamă conducători ai muncitorilor în cece priveşte revendicarea doleanţelor profesionale muncitoreşti.

Amphora S. A. Chimica - farmaceutica, Braşov.

Convocare.

Domnii acţionari sunt convocaţi la Adunarea generală ordinară, care se va ţine în ziua de 23 Iunie 1923, orele 3 p. m. la Braşov, Piaţa Libertăţii, Şirul Inului 31—33.

Intrucât capitalul reprezentat nu va satisface cerinţelor Art. 40 din statute, Adunarea generală se va ţine conform Art. 41 în ziua de 30 Iunie 1923.

Consiliul de administraţie.

Caut lucrători la pădure

pentru tăiat lemne de foc, metri fag, pădure frumoasă, sau un antreprenor, care să-şi aducă lucrătorii. Lucrarea una oră depăşire de satul Azuga.

I. BULIGĂ, Azuga.

Cu adâncă durere aducem la cunoştinţa rudelor şi prietenilor, că mult iubita noastră soţie şi mamă:

Maria Cosma născ. Popovici

după un lung şi greu morb, în etate de 59 ani, a reposat în Domnul, Miercuri 13 Iunie a. c.

Inmormântarea va avea loc Vineri în 15 Iunie a. c., ora 3 d. m. în biserică gr. or. din Bran-Poarta.

Jaluca familie.

1-1 4034

Se caută un conducător şi un mecanic pentru o fabrică de cherestea lângă Braşov. Informaţiuni la ziar.

„Saxonia” Nr. 1035. 4025 2-2

Baraca de lemn

imediat de vânzare. Librăria Hiemesch Târgul Grăului.

Adunare generală extraordinară

Societatea „OBŞTEA” pentru economia de vite şi cultura pământului din Scheiu invită pe toţi membrii a lua parte la o şedinţă ce se va ţine Duminică, în 17 Iunie 1923, la 3 ore d. m. la şcoala de copii din Prund.

Chestiile: Sterpele, Oile, Păşunile şi alte lucruri importante.

Comitetul preş. Costi A. Popovici.

Cum ne vindecăm de Reumatism şi Gută.

Broşură interesantă şi instructivă. Se trimite gratuit contra mărcii poştale de 1 Leu, pentru porto adresa: Farmacia Vorel, Piatra-N. 8925 4-20

Băile Zizin (lângă Braşov).

Staţiune climaterică, cură cu ape minerale, băi calde şi piscină. Hotel, Vile, Restaurant clasa I. cu terasă, Bodegă, Cofetărie, curte, grajd şi garage sub conducerea d-lui C. Teodoru. Se caută muzică civilă pentru sezon. 8788 23-30 Administraţia.

Vânzare de casă.

Se va vinde în Braşov pe cale de licitaţie publică, în ziua de 26 Iunie a. c. orele 10 a. m., în cancelaria notarului public Dr. Guido Bauszner, Târgul Grăului Nr. 11, o casă modernă cu etaj, din centrul oraşului. Condiţiuni mai detaliate se pot vedea la susnumita cancelarie. Preţul de strigare 800,000 Lei.

Dr. Guido Bauszner, notar public. 4009 2-2

Cărămidă

prima calitate, de vânzare în Stupini 110, în orice cantitate. A se adresa strada Gării 36. Telefon 407. 3914 13-0

SECRETUL FRUMUSEŢEI

Dacă doriţi să fiţi tânără frumoasă şi admirată întrebuinţaţi numai CREMA PUDRĂ, SAPUNUL ADELINA, ear persoanele cari nu pot suferi cremele, să întrebuinţeze FAINA DE MIGDALE VOREL cunoscutul preparat de toaletă.—Le găsiţi la drogheria farm. şi magazine de galanterii. Contra mandat postal de Lei 57 se trimite întreg asortimentul. — Dep FARMACIA VOREL PIATRA-N.

FREDERIC CZELL & FII

Grupa CAROL CZELL

Biroul Central: Str. Principele Carol, 17.
Depozit General: Braşov-vechiu, str. Lungă, 97.

Comenzi pentru bere, vin şi licheruri se primesc sau prin poştă sau prin telefon Nr. 72 şi 38.

Bere comandată peste 25 sticle se transportă la domiciliu, totă şa vinurile de masă şi desert, precum şi toate licherurile fine.

La dorinţă trimetem preţ-curent.

Biroul de informaţiuni şi Expertize de păduri.

Face vânzări de case, păduri cum şi evaluări, atât pentru cumpărători cât şi pentru vânzători. Vânzări de materiale lemnoase de orice esenţă, atât pentru cine vrea să vândă, cât şi pentru cine vrea să cumpere — face expertize de păduri, contra plata deplasării sau comision, ne transportăm la domiciliu.

Biroul de informaţiuni IOAN BULIGĂ, Azuga. Telefon (casă).

„SAXONIA”

Intreprindere de reclame şi anunţuri, Braşov, str. Principele Carol Nr. 11. Telefon Nr. 29. (Kronstädter Zeitung).

Agente de publicitate

Contracte speciale de publicitate cu toate ziarele din ţară. Organizaţie de reclamă sistematică. Proiecte şi oferte gratuite.

De vânzare!

Hârtie concept se găseşte orice cantităţi la INDUSTRIA ARDEALULUI BRAŞOV.

„NAŢIONALĂ”

Societate generală de Asigurare. Fondată la 1882.

CAPITAL DE ACŢIUNI LEI 10.000.000.—
FONDURI DE GARANŢIE „ 25.000.000.—
Daune plătite dela fundarea Societăţii: lei 147.000.000

„NAŢIONALĂ” primeşte asigurări în ramurile Incendiu, Grindină, Transport, Accidente şi Furt prin spargere.

Asigurări asupra vieţii

IN CONDIŢIUNILE CELE MAI AVANTAJOASE:
Caz de moarte, Supravieţuire, Zestre, Rente viagere, etc. Asigurări contra riscurilor de război în ramurile „VIAŢA” şi „TRANSPORT”

Informaţiuni la sediul social: Str. Paris No. 12 (Palatul Societăţii şi la „Industria Ardealului” Braşov, agenţia „Naţionalei.”
Agenţii în toată ţara. 56—0

Societatea Generală de Publicitate

S. A. Capital Lei 3.000.000

Directori: Carol Schulder şi S. Berger

Centrala: Str. Karagheorghievici 9, Telefon 11/84
Sucursala: Calea Victoriei 60 (Cinema Select Central)
Calea Dadeşti No. 27
Calea Griviţei (Cinema Volta-Buzeşti)

Concesionara exclusivă a publicităţii ziarelor

Adevărul, Dimineaţa şi Epoca

Contracte speciale de publicitate cu toate ziarele din ţară. Condiţiuni speciale de publicitate la ziarele din: Ardeal, Banat, Bucovina şi Basarabia.

Proiecte şi oferte de publicitate gratuite la cerere, oferind o publicitate conştiincuoasă şi productivă.